

TÜRKİYE DEVRİMİNİN YENİLGİSİ ÜZERİNE (1)

A. H. Yalaz

5 Ocak 2022 tarihli not:

Aşağıdaki yazı bir tartışma taslağı olarak 39 yıl önce yazıldı. Yazıyı, dipnotta belirtildiği gibi, 28 Ağustos 1985 tarihinde yayımlamaya karar verdim ama çeşitli nedenlerle bugüne dek yayımlanmadı. Bu nedenler içinde kabul edilemez olduğunu düşündüğüm kişisel ihmalmi özellikle vurgulamak isterim. Bugün bu yazıyı, başta komünist ve devrimci-demokratlar olmak üzere, Türkiye ve Kuzey Kürdistan devriminin/devrimlerinin sorunlarına ilgi duyanların eleştirel irdemesine sunuyorum.

DEVİRİM YENİLDİ, YAŞASIN DEVİRİM!

12 Eylül 1980 askeri faşist darbesi ile birlikte karşı-devrim geçici politik bir zafer kazandı. Genel kabul gören bir tespittir bu. Neye karşı kazanılmış bir zaferdir bu? Ortada yenen olduğuna göre yenilen kimdir? Yenilginin göstergeleri ve nedenleri nelerdir? Sıra bu sorulara yanıt vermeye gelince değişik tahlil ve değerlendirmeler çıkıyor ortaya. Kimin kime karşı ve nasıl zafer kazandığının materyalist bir tahlili yapılmazsa içinde bulunulan azgın faşist gerici dönemine doğru politikalar belirlenemez, yenilgiden gereken dersler çıkarılamaz. Bu yazı yukarıdaki sorulara yanıt verme amacının dışına çıkmayacaktır ama her türlü revizyonist ve oportünist ideolojik-politik akım payına düşeni de alacaktır kuşkusuz.

Yenilen devrim oldu. Karşı-devrim işçi sınıfı hareketine, komünist harekete, devrimci-demokratik harekete ve Kürt ulusal hareketine karşı nispeten kolay bir politik galibiyet elde etti. Bağımsızlık ve halk demokrasisi mücadelesi faşist gerici tarafından yenilgiye uğratıldı. Yenilen sadece anti-emperyalist demokratik devrim olmadı, sosyalist devrim mücadelesi de yenildi. Evet, sosyalist devrim uğruna yürütülen mücadele de yenildi çünkü komünistler ve devrimci proletarya açısından demokrasi ve sosyalizm mücadelesi birbirinden ayrılmaz bir şekilde diyalektik olarak bağlanmıştır ve onlar açısından bu ikisi iç içe yürütülür. Buna rağmen, Türkiye ve Kuzey Kürdistan devrimi henüz anti-emperyalist demokratik devrim aşamasında olduğundan, devrimin yenilgisinden söz ederken, aksi belirtilmedikçe, anlatılan bu devrim olacaktır.

DEVİRİMİN YENİLGİSİNİN GÖSTERGELERİ NELERDİR?

Birincisi, 'Türk ulusal kurtuluş savaşı' dışarıda bırakılacak olursa, Türkiye devrim tarihinin kaydettiği en güçlü devrimci kabarış bastırıldı.

İkincisi, kitlelerin ekonomik ve politik örgütlenme ve mücadele araçları ellerinden alındı. Sendikalar ve diğer kitle örgütleri ya kapatıldı ya işlemez hale getirildi ya da faaliyetleri son derece sınırlandırıldı. Hemen hemen bütün politik özgürlükler (tabii var olduğu kadarıyla), legal olanaklar işçi sınıfının ve geniş halk kitlelerinin elinden açık şiddet yöntemleriyle koparılıp alındı; yıllar boyu nice çaba ve fedakârlıklarla kazanılan mevziler kaybedildi.

Üçüncüsü, komünist örgütler de dahil olmak üzere, bütün devrimci örgütlerin kitle bağları son derece zayıfladı, çoğunun ise koptu.

Dördüncüsü, birçok örgüt, yönetici kadroları ve militanları söz konusu olduğunda, öldürülme, tutuklanma ve devrimci mücadeleyi terk etme gibi nedenlerle büyük kayıplar verdi.

Beşincisi, yine birçok örgüt Türkiye ve Kuzey Kürdistan toprağı üzerinde politik güç olmaktan çıktı, politik göçmen oldu; örgütlerin ezici çoğunluğu örgütlü politik güç olarak politik anlamda yok edildiler, dağıtıldılar.

Devrimin aldığı politik yenilginin nedenlerini anlamak ve gerekli dersleri çıkarmak sınıf mücadelesinin diyalektiğinin materyalist bir tahlilini yapmaktan geçer. Bu iş ne kadar kapsamlı, ayrıntılı ve çok yönlü yapılırsa ulaşılabilecek sonuçlar o kadar tam olacaktır. Ancak biz burada sorunu genel çizgileriyle ortaya koymakla yetineceğiz. 12 Eylül 1980 öncesi birkaç yılın ve sonrasında sınıf mücadelesinin diyalektik materyalist tahlilini yapmak söz konusu olduğunda darbenin engellenememesinin nedenlerinin tahlili başlı başına büyük bir yer tutar. Çünkü darbe ve darbenin karşı-devrim açısından başarılı olması (devrimin yenilmesi) arasında diyalektik bir bağ vardır. Bu bağ koparmadan darbeye geliş sürecini ve darbe sonrasında tahlil etmek ve değerlendirmek demek sınıf mücadelesine materyalist diyalektiği uygulamak demektir. Aksi bir yöntem metafizik ve idealisttir ve yanlış sonuçlara götürür. Bugüne kadar yazılanlardan anlaşılabilir ki, devrimci örgütler tartıştığımız soruna doğru bir yaklaşımda bulunamadılar, dolayısıyla doğru sonuçlara varıp gerekli dersleri çıkarmadılar. Bu durumda, onlar, sınıf mücadelesinin verdiği diyalektik dersinden gereği gibi yararlanamadıklarından aynı tür hatalar yapmaktan sakınamayacaklardır.

NEDEN DEVRİMİN YENİLGİSİ?

Devrim nedir? Kısaca eskinin yerini yeninin almasıdır. İnsan toplumundan örnekleyecek olursak: yeni politik üstyapı olabileceği gibi (politik devrim) yeni bir toplum da olabilir (toplumsal devrim). (Burada politik devrimle toplumsal devrimin ilişkisini irdelenecek değilim.) Niteliksel bir değişimdir devrim. Niteliksel bir değişiklik, bir sıçrama olmasına karşın bir süreçtir devrim. Niceliksel değişimlerin niteliksel değişimlere yol açtığı, basitten karmaşığa, aşağıdan yukarıya doğru gelişen diyalektik bir süreç. Politik ya da toplumsal devrim -ki, bu ikisi birbirine sıkı sıkıya bağlıdır- ekonomik ve politik, legal ve illegal, silahsız ve silahlı vb. mücadele ve örgüt biçimlerinin bol çeşitliliğini içeren, çok sayıda küçük çarpışmalarla (silahlı ya da silahsız) az sayıda büyük çarpışmaların (silahlı ya da silahsız) bir toplamıdır. Devrimci medlerin yerini cezirlere, cezirlere yerini devrimci medlere bıraktığı bir süreç. Lenin'in Ne Yapmalı'da belirttiği gibi, "devrimin kendisi de (...) tek bir hareket olarak değil, az çok güçlü patlamalar döneminin az çok mutlak durgunluktaki dönemlerinin dizi halinde birbirinin yerini alması olarak düşünülmelidir. ..." (s. 214)

Türkiye devrim süreci 12 Eylül 1980 askeri-faşist darbesi öncesinde devrimci bir kabarış yaşıyordu; devrimci hareket çeşitli biçimler olarak yükseliyordu. 1975-1976'lardan 1980 Eylül'üne kadar eylem biçimleri (ve onlarla birlikte örgüt biçimleri de) oldukça çeşitlendi:

ekonomik grevler, politik grevler, politik gösteriler, mitingler, toplantılar, fabrika işgalleri, devlet güçleriyle (silah dahil) çeşitli araçlarla çatışmalar, polise, jandarmaya, ordu birliklerine ve sivil faşist çetelere karşı öz-savunma, öğrenci boykotları ve gösterileri, diğer şehirli demokratların (öğretmenler, memurlar, teknik elemanlar vb.) doğrudan doğruya politik karakter taşıyan eylemleri, tarım proletaryasının kapitalist sömürüyü sınırlamaya yönelik eylemleri, kır küçük-burjuvazisinin, çoğu kez kısmi ekonomik taleplerin elde edilmesine yönelmiş olsalar da, devletin ekonomi politikalarını hedef alması nedeniyle politik karaktere bürünen eylemleri, Kürt ulusu üzerindeki ulusal baskıya karşı politik gösteriler, toplantılar, mitingler, emperyalist sömürü ve boyunduruğa karşı eylemler... Bütün bu eylem biçimleri uygun örgüt biçimlerini doğuruyor, geliştiriyor, yaygınlaştırıyordu: sendikalar, kooperatifler, dernekler, eylem komiteleri, savunma müfrezeleri vb. 1978 Aralık'ında ilan edilen sıkıyönetimden sonra birçok yasal olanağın kaybedilmesine, birçok dernek, kooperatif vb. gibi örgütlerin kapatılmış olmasına rağmen eylem biçimleri, çoğu kez yasadışı olarak, çeşitliliğini sürdürdü. 1979 ve 1980, en önemli sanayi ve ticaret merkezlerinde, sıkıyönetimin varlığına karşın, devrimci hareketin yükselişinin hızlandığı yıllar oldu.

Daha geniş olarak aşağıda değineceğimiz nedenlerden dolayı darbe engellenemedi; devrimci meddin (kabarışın) yerini cezir (geri çekiliş) aldı; karşı-devrim ilerleyen devrimi ezdi, onun üzerinde politik bir zafer kazandı. Ama nasıl olur, denecektir bize, nasıl olur da devrimci sınıflar pratik olarak iktidar alternatifi olmadan, toplumun iki kesimi arasında bir iç savaş yaşanmadan ve bunun sonucu olan bir yenilgi alınmadan, askeri olarak yenilmeden devrimin yenilgisinden söz edilebilir? Sınıf mücadelesinin karmaşıklığını ve devrimin diyalektiğini kavrayamamanın bir sonucudur bu soru. Devrim silahlı ve "barışçıl" bir dizi eylemin ürünüdür ve tabii ki devrimin zaferi için, yani politik iktidarın fethi için, (Ekonomik ve politik iktidar sahiplerinin canlarını kurtarmak için savaşmadan iktidardan vaz geçmeleri gibi çok ender görülebilecek durumlar hariç) silahlı şiddet kesin bir zorunluluktur. Bütün devrimlerin genel bir yasasıdır bu. Ama bu demek değildir ki, devrimin politik olarak yenildiğini söylemek için askeri bir yenilginin alınmış olması, iç savaşın kaybedilmesi gerekir. Hayır. Böylesi bir sav devrimi silahlı mücadeleden, iç savaştan, en iyimser bir yorumla esas olarak bundan ibaret gören bir yaklaşımdır, bir "devrim" anlayışıdır. İşçi sınıfı hareketinin ve genel demokratik hareketin bastırılması, sendikaların ve diğer kitle örgütlerinin kapatılması ya da işlemez hale sokulmaları, kazanılmış mevzilerin hemen hemen tümünün kaybedilmesi, devrimci örgütlerin örgütlü politik güçler olarak ezilmeleri, yüzlerce komünist ve devrimci yönetici ve militanın öldürülmesi, hapisanelerin on binlerce komünist, devrimci, demokrat, emekçi ve aydınla doldurulması... Bütün bunlar neyin göstergeleridir?

Devrimin yenildiği görüşüne bir başka itiraz daha yükselebilir: O halde, soruna bu yaklaşıma göre, her devrimci meddin yerini cezire bırakması devrimin yenilgisi olarak kabul edilmelidir. Yanıtım hayırdır. Devrimci meddin yerini cezire bırakması ekonomide düzelleme ve yaşam düzeyinde yükselme yoluyla gerçekleşiyorsa karşı-devrimin açık şiddet yöntemleriyle geçici bir zafer kazanması söz konusu değildir. Böyle bir durumda, başta sendikalar olmak üzere, kitle örgütleri, devrimci parti ve örgütler ve var olduğu kadarıyla politik özgürlükler varlıklarını sürdürürler. Kaldı ki, kapitalist gelişme bakımından geri kalmış ülkelerde ekonominin istikrara kavuşması yoluyla toplumsal ve politik durumun istikrara kavuşması nadir görülen bir olgudur.

Ayrıca, karşı-devrim, henüz başlangıç halinde olan, zayıf olan devrimci yükseliş karşısında hemen askeri darbelere kadar uzanan tedbirlere ve açık şiddet yöntemlerine başvuramaz. İçinde bulunulan ekonomik, toplumsal ve politik koşullara göre kitleleri liberalizm yöntemi ile, reformist düşünceler ve bazı kısmi ekonomik ve politik reformlarla yatıştırmaya çalışır. Örgütlenmiş şiddet her zaman işin içindedir. Devlet bundan başka bir şey değildir zaten. Karşı-devrim, liberalizm yönteminin yetersiz kaldığı yer ve zamanda açık şiddet yöntemi (kırbaç politikası) kullanır. Toplumsal-ekonomik bakımından geri kalmış ülkelerde, egemen sınıflar bu iki yöntemi daima iç içe kullanırlar. Somut koşullara göre bu yöntemden biri öne geçer, diğeri ona tabi olur. Bu, şu ya da bu egemen sınıf kliğinin, partinin vb. isteğine değil, sınıf mücadelesinin gelişim düzeyine, şiddetine bağlıdır. Eğer sınıf çelişkileri ve sınıf çatışmaları giderek keskinleşiyor, devrimci kitle hareketi gitgide güçlenerek ilerliyorsa ve diğer koşullar (derin bir ekonomik bunalımın varlığı, egemen sınıflar arası anlaşmazlıkların derecesi, uluslararası ekonomik ve politik durum vb.) liberalizm yöntemini geçersiz kılıyorsa, o zaman karşı-devrim büyüyen, yaygınlaşan, şiddetlenen devrime karşı daha başka savunma yollarına başvurmak, yöntem değiştirmek zorunda kalır. Bu, işçi sınıfının ve emekçi kitlelerin dikkatlerini iç sınıf mücadelesinin sorunlarından uzaklaştırmak olabileceği gibi (örneğin bir başka devletle olan anlaşmazlıklar, bir savaş vb.), ülke-içi devrimci kitle mücadelesini açık şiddet yöntemleriyle bastırmak için gereken değişiklikleri yapmak da olabilir. Karşı-devrim, devrimci hareketin güçlü bir yükselişi ya da devrimci durum koşullarında (ya da egemen sınıf klikleri arasındaki iktidar mücadelesinde bir yöntem olarak kullanılması vb. özel durumlarda) darbe vb. gibi aşırı yöntemlere başvurur. Karşı-devrimin devrime karşı kullanacağı yöntemleri var olan sınıf güçleri ilişkisi belirler. Devrim ne kadar dağınık ve örgütsüzse karşı-devrimin cüreti o kadar artar, devrime karşı tedbirleri o denli acımasız olur. İşte, yönetmekte güçlük çeken egemen sınıflar, değişiklik yapmak zorunda kaldılar (sıkıyönetim uygulaması bir başlangıçtı) ve 12 Eylül 1980 askeri-faşist darbesi ile örgütlü ve birleşik karşı-devrim, örgütlenmesi, özellikle de politik bakımdan, zayıf ve birleşik olmayan devrim üzerinde geçici bir politik zafer kazandı.

YENİLGİNİN NEDENLERİ

"...Politik ve toplumsal meselelerin çözümü, son tahlilde, gerçek ihtiyaçlara ve o anda çatışan politik güçlerin gerçek kuvvet dengesine bağlıdır." (Dimitrov)

Bu görüş Türkiye ve Kuzey Kürdistan'daki sınıf mücadeleleri pratiği tarafından da tamamen doğrulanmıştır. Başta işçi sınıfı olmak üzere, geniş halk kitleleri emperyalist burjuvazinin ve egemen sınıfların omuzlarına yüklemek istedikleri ekonomik bunalımın yükünü sırtlamak istemiyorlar ve direniyorlardı. Biri "al bunu taşı" derken, diğeri "taşımam, sen taşı" diyordu. Halk kitlelerinin gelişen devrimci mücadelesine kendi iç anlaşmazlıkları da eklenince yönetmekte güçlük çeker hale gelen, politik bir bunalıma sürüklenen 'egemenlerimiz', sınırlı olan politik özgürlükleri daha da sınırlamak, politik gericiği daha da pekiştirmek, kitlelerin elinden savunma araçlarını alarak politik istikrarı sağlamak isterken, geniş kitleler daha fazla özgürlük istiyor, mevzilerini korumaya çalışıyordu. Biri "vazgeç şu politik özgürlüklerden" derken, diğeri "vazgeçmem, aksine daha fazlasını isterim" diyordu. Savunma durumunda olan devrim, saldırı durumunda olan karşı-devrimdi. Savunmada olan devrim, çoğu kez saldırı taktikleriyle savunma

yapıyor, düşman saldırıları karşısında sinmiyordu. Şöyle bir durum söz konusuydu: 1978 Aralık'ından itibaren, özellikle sıkıyönetim ilan edilen illerde, karşı-devrim devrime karşı sistemli bir saldırı içindeydi. Demokratik kitle örgütleri kapatılıyor, grevler sıkıyönetim komutanlarının iznine bağlanıyor, politik gösterilerin önünde zaten her zaman var olan polis engellerinin yanı sıra, sıkıyönetimin çıkardığı engeller de dikiliyor, devrimci yayan organlarının basımı ve dağıtımı engelleniyor, grevler erteleniyor, üniversitelere ve liselere askerler sokuluyordu vb.

Ekonomik krizin sonuçlarının ağırlığına politik baskının giderek artan şiddeti eşlik ediyor ama diğer yandan da devrimci mücadele yükseliyordu. Mücadele, özellikle 1979 ortalarından itibaren, hızlı bir yükseliş dönemine girdi. Darbe öncesi son 1,5 yıl Türkiye tarihinde, devrimci mücadelenin çeşitliliği ve politik eylemin artması, şiddetini artırması ve niteliğinin gelişmesi anlamında özel bir yere sahiptir. Sonunda karşı-devrim politik ve toplumsal sorunları kendi lehine "çözdü".

Darbenin engellenememesinin ve karşı-devrimin zafer kazanmasının nedenleri oldukça çeşitlidir ve sınıf mücadelesinin derinliklerine kök salmıştır. Darbenin engellenememesinin ve yenilginin başlıca nedenleri nelerdir? Bu soruya yanıt vermeden önce, bu soruyla doğrudan ilgili bir nokta üzerinde durmak gerekir. 12 Eylül'e yaklaşırken devrimin önünde duran en önemli politik görev, en acil görev neydi? Politik iktidarın fethi mi? Hayır, bunun o koşullarda ne objektif ne de sübjektif koşulları vardı. Her şeyden önce bir devrim durumu yoktu; devrimci yükseliş devrimci durum olarak olgunlaşmamıştı. O günkü koşullarda en yakıcı politik sorun, karşı-devrimin askeri darbe hazırlıklarının geniş çaplı, sistemli politik teşhirini yapmak, devrimci kitle eylemlerini desteklemek, geliştirmek ve örgütlemek ve "geliyorum" diyen darbenin gerçekleşmesini engellemektir. Darbeyi engellemenin başka bir yolu **yoktu**. Tersine bir politik tutum dövüşülerek kazanılmış mevzileri dövüşmeden düşmana terk etmek olurdu. Komünist hareket ve devrimci-demokratik hareket tehlikenin boyutlarını, ciddiyetini ve karşı-devrimin hazırlıklarını kavrayamadı. Hem de faşist ordu tarafından sivil politikacılara verilen Aralık 1979 muhtırasına rağmen. Devrimci örgütler darbeye karşı hem kendilerini, hem de halk kitlelerini hazırla(ya)madılar. Başta komünist hareket olmak üzere, devrimci hareket gereken politik uyanıklığı gösteremedi. 1978 sonundan itibaren sık sık askeri darbe isteklerinden, hazırlıklarından söz edilmesine karşı böyle oldu.

Şimdi yenilginin nedenlerini daha yakından irdeleyelim.

Birincisi, bütün güçlüklerine, sorunlarına rağmen karşı-devrim, devrimden çok daha örgütlü, güçlü ve birleşikti. Devrimin güçleri dağınık ve birleşik olmaktan uzaktı. Dahası, her şeyden önce, devrimci mücadele bilimsel komünizm öğretisiyle donanmış komünist bir partinin yönetiminden yoksundu. Politik güçlerin gerçek kuvvet ilişkisi karşı-devrimin lehine devrimin aleyhineydi. Türkiye'nin bir küçük-burjuvalar ülkesi olmasından ileri gelen çok sayıda küçük-burjuva örgütün varlığı ve bunun getirdiği çok çeşitli politik stratejiler, politik taktikler ve devrimci güçlerin son derece dağınık olması politik mücadelede istikrarsızlığa yol açtı.

İkincisi, işçi sınıfı bağımsız bir politik güç olarak politika sahnesine çıkmış değildi. İşçi sınıfı hareketi kendiliğinden karakterini sürdürüyordu; işçi sınıfı hareketiyle bilimsel komünizm

birbirinden yalıtılmış durumdaydılar. İşçi sınıfı en ileri temsilcilerinden oluşan öncü komünist partisinden yoksun olduğu gibi, çeşitli gruplar halinde bölünmüş olan Türkiye komünist hareketinin işçi sınıfı hareketi içinde kitlesel bir etkisi yoktu. Bir başka deyişle, komünist-devrimci hareket işçi sınıfı hareketi içinde bir eğilim olmayı başaramamıştı. Sözün özü, Marksist-Leninist bir önderlikten yoksun olduğundan, işçi sınıfı kendi öz sınıf çıkarlarını öne sürecek bağımsız bir politik tutum takınamadı; sosyalist eğitimi son derece zayıf kaldı. Proletarya, mücadelesinin hedef ve amaçları konusunda berrak bir bilince ulaşmadıkça devrimde oynaması gereken rolü oynayamaz. Böyle bir durumda o, ancak burjuva demokrasininin aşırı sol kanadını oluşturabilir, küçük-burjuva demokrasininin bir eklentisi olur.

Üçüncüsü, işçi sınıfının politik eylemi ve örgütlülüğü darbeyi önleyebilecek, darbecileri yıldırabilecek durumda değildi. Bu durum, işçi sınıfının devrim için eğitilmesi bakımından (darbenin önlenmesi için çalışmak bunun bir parçasıdır) olumsuz bir etkendi. Devrimin zafere ulaşmasının, politik mücadelede zafere ulaşmanın yolu politik eylemdir ve bu eylem ne denli zayıfsa devrimin zaferi ve başarı kazanılması o kadar uzaktır. Komünist hareketin parçalanmışlığı, proletaryanın politik olarak eğitilmesi, örgütlenmesi ve politik eyleme çekilmesi sorunlarında başarısızlığın nedenlerinden biriydi.

İşçi sınıfının politik eyleminin zayıflığının diğer nedenleri nelerdir? Politik eylemin gelişmesi ve yaygınlaşması için objektif koşulların zayıflığı mıdır? Tam tersine. Kitlelerin ekonomik, toplumsal ve politik ihtiyaçları gerek işçi sınıfının, gerekse diğer geniş emekçi kitlelerin politik eylemi için oldukça elverişli koşullar yaratmıştı. Evet, işçi sınıfının politik bilinç düzeyi, politik eylemi ve politik eylem deneyimi düşüktü, zayıftı. Peki, ama neden? İşte burada, işçi sınıfı hareketinde egemen ideolojik ve politik eğilim ya da eğilimlerin neler olduğu soruları çıkar karşımıza.

İşçi sınıfı hareketinde egemen olan eğilimler, başta burjuva reformizmi olmak üzere, çeşitli burjuva eğilimlerdi. (Bunların içinde burjuva-demokrat oportünizm de var.) İşçi sınıfı hareketine damgasını vuran burjuva reformizmi idi. Burjuva reformizmin ideolojik ve politik etkisi kendisini reformist bir anlayışla ele alınan kısmi ekonomik ve politik talepler için mücadelenin egemenliği olarak gösterdi. İşçi sınıfının politik mücadelesi reformistlerin ve revizyonistlerin yönetimi altındaydı. Buna rağmen politik eylemlere katılan işçi sayısı ekonomik grevlere vb. katılan işçi sayısından çok daha fazlaydı. DİSK'in ve TÜRK-İŞ içindeki bazı sendikaların reformist ve revizyonist (özellikle Türkiye Komünist Partisi [TKP] yanlısı olan) sendika ağalarının yönetiminde politik mücadelenin reformist bir anlayışla ele alınması işçi sınıfının devrimci enerjisinin açığa çıkarılmamasında, devrimci politik eylemin zayıflığında belirleyici bir rol oynadı. (İşçi sınıfı hareketi içindeki sendika ağalarının Cumhuriyet Halk Partisi, TKP vb. gibi burjuva ve küçük-burjuva partilerin politik temsilcileri olduğu gerçeği daima göz önünde tutulmalıdır.) Burjuva partiler, dünya işçi sınıfı hareketinin deneyiminin gösterdiği gibi, tarihsel işlevlerini yerine getirdiler. Onlar yapmaları gerekeni yaptılar. Komünist hareket yapması gerekeni yapabilecek durumda olmadığından o partiler başarılı oldular.

Dördüncüsü, proletaryanın politik eyleminin reformizmin etkisi altında bulunması ve zayıflığı diğer toplumsal sınıf ve katmanların devrimci politik eyleme çekilmesini olumsuz yönde etkiledi. Toplumsal sınıfları ve grupları harekete geçiren her ne kadar öz maddi çıkarlar olsa da, işçi

sınıfının, özellikle de sanayi proletaryasının, çok yönlü devrimci eylemi (devrimci eylem yalnızca temel talepler için yürütülen eylem değildir) diğer emekçi sınıf ve tabakalar üzerinde yüreklendirici, eyleme geçmeyi özendirici güçlü bir etki yapar. Devrimler tarihi bunun sayısız örnekleriyle doludur.

Beşincisi, emperyalist sömürü dahil, kapitalist sömürüye karşı ve giderek yoğunlaşan faşist gericiliğe karşı işçi sınıfının eylem birliği sağlanamadı. İşçi sınıfı bir sürü ideolojiler (reformizm, revizyonizm, faşizm, dini gericilik, çeşitli diğer gerici akımlar, küçük-burjuva demokrat oportünizm ve çok zayıf da olsa komünizm), politikalar, politik parti ve örgütler ve sendikalar arasında parçalanmıştı. Sendikal birlikten yoksunluk işçilerin dayanışma ve ortak mücadele bilincini olumsuz yönde etkileyen, sınıfın çeşitli katmanları arasında rekabeti körükleyen çok önemli bir unsurdur.

Tarım proletaryasının ekonomik ve politik mücadelesi oldukça zayıf olduğu gibi, sanayi proletaryası, kentin diğer işçileri ve kent yarı-proletaryası ile eylem birliği de söz konusu değildi. Bu durum, burjuva-demokratik devrimde proletaryanın müttefikleri olan yoksul, küçük ve orta köylü tabakalarının geniş kitleler halinde eyleme girmemesinde, olduğu kadarıyla da, eylemin sürekliliğinin sağlanamamasında önemli bir rol oynadı.

Altıncısı, köylülüğün, özellikle yoksul (yarı-proleter) ve küçük köylülüğün toprak mücadelesi oldukça zayıftı. Bunun belirleyici nedeni, kuşkusuz, genel olarak Türkiye kırında feodal kalıntıların etkisinin zayıflığıdır. Köylerde demokratik hareket anti-faşist karaktere bürünerek geliyordu. Feodal kalıntıların (hem altyapıda hem üstyapıda) görece güçlü olduğu Kuzey Kürdistan kırında dikkate değer bir şekilde gelişen, büyüyen ve yaygınlaşan anti-faşist hareketi özellikle anmak gerekir. Kürt ulusu üzerine Türk egemen sınıflarının uyguladığı azgın, şoven ulusal baskıya karşı mücadele ile birleşen anti-faşist hareket, devrimin Türkiye genelinde yükselişinin başlıca bileşenlerinden biriydi. Anti-faşist ve ulusal-devrimci hareketin toprak için mücadeleye, genel olarak tarım devrimiyle birleşmesi güçlü devrimci köylü kitle eylemlerine yol açardı; ama ('ülkenin batısı' bakımından iç ulusal baskıya karşı Kürt ulusal-devrimci hareketinin söz konusu edilemeyeceğini de hesaba katarak) Türkiye kırında her ikisi de zayıf olduğu gibi, bu üçünün ya ikisinin birleştiği dikkate değer güçlü kitle eylemleri de olmadı.

Köylülerin, en başta da küçük üreticilerin, tefeci ve tüccar sermayesine, tekellere ve hükümetin şahsında devlete karşı, tarım ürünlerinin fiyatlarının düşük tutulmasına, tarım girdilerinin giderek artan fiyatlarına, kredi olanaklarının sınırlılığına, faizlerin yüksekliğine karşı ciddi denilebilecek bir mücadeleleri söz konusu değildi.

Yedincisi, geniş köylü kitlelerinin mücadelesinin zayıflığı, çoğunlukla asker üniforması giymiş köylülerden oluşan askerleri (rütbesizler) de olumsuz yönde etkiledi. Bu, ordu içinde dikkate değer devrimci propaganda, ajitasyon ve örgütlenme çalışmasının yapılmayışıyla birleşince, askeri etkilemek, ordu içinde karışıklık yaratmak, bir karşı koyuş örgütlemek de olanaklı olmadı. Komünist hareket açısından da burjuva ordu içinde devrimci çalışmanın büyük önemi kavranabilmiş değildi.

Sekizincisi, Türkiye devriminin önemli bir zayıflığı da işçi sınıfı ile köylülüğün, bu iki büyük müttefikin eylem birliğinin olmamasıydı. Bu eylem birliği sağlanamadığı sürece karşı-devrime karşı başarılı bir karşı koyuş örgütlenemezdi.

Dokuzuncusu, her günkü anti-faşist mücadelenin ana gövdesini şehirli demokratlar (öğrenciler, öğretmenler, memurlar vb.) oluşturunuyordu. (Türkiye’de demokratik hareket, köylü hareketi olmaktan daha çok, şehirli demokratların hareketi olagelmıştır.) Geniş işçi ve köylü kitleleri **her günkü** anti-faşist mücadelenin (sivil faşist çetelere karşı gerilla savaşı bunun içindedir) içine çekilebilmiş değildi. Bu işin gereği gibi yapılabilmesi, politik ajitasyonun bir biçimi olarak, sistemli ve planlı bir şekilde, politik gerçekleri teşhir kampanyasının yürütülmesini gerekli kılar. Ne var ki, komünist bilinçle yürütülmesi gereken böyle sistemli bir çalışma, Lenin’in kuvvetle vurguladığı gibi, komünist bir partinin elinde olan ve ülke çapında dağıtılan ve sık sık çıkan politik bir gazetenin varlığını gerekli kılar. Ama asıl eksik olan tam da bunlar değil miydi?

Anti-faşist mücadelenin ana gövdesini şehirli demokratların oluşturması Türkiye devriminin temel bir zayıflığıydı. Diğer şeylerin yanı sıra, bu durum, mücadelenin kararlılıkla sürdürülememesinin ve darbeye dişe dokunur bir karşı koyuşun gösterilememesinin başlıca unsurlarından biriydi. Sınıf mücadelesinin diyalektiği bir kez daha iyi bir tarih dersi verdi: gerek kırım gerekse kentin demokratları proletaryanın desteği olduğu sürece egemen sınıflar karşısında devrimci bir tutumu ısrarla sürdürebilirler. Şehirli demokratların ön saflarında da lise ve üniversite öğrencileri yer alıyordu. Ayrıca, işçi sınıfı ile şehirli demokratların her günkü eylem birliği de sağlanabilmiş değildi.

İkinci ve üçüncü nedenlerle sıkı sıkıya ilişkili olan onuncusu ve en önemlilerinden biri, çeşitli burjuva ve küçük-burjuva eğilimler tarafından sınıf mücadelesinin kapsamının ve proletaryanın görevlerinin çarpıtılması ve daraltılmasıydı. Proletaryanın demokratik görevlerinin anlaşılmasındaki yanılgılar ve çarpıtmaların yanı sıra, proletaryanın sosyalist görevlerinin üzeri örtüldü. Demokratik görevlerle sosyalist görevler arasındaki nitelik farklılıkları gizlendi. Bu görevler arasındaki nitelik farklılıklarını anlama konusunda başarısız olduğu için komünist hareket de objektif olarak proletaryanın aldatılmasına yardımcı oldu. Proletaryanın KENDİ ÖZ SINIFAL ÇIKARLARININ VE BAĞIMSIZ AMAÇLARININ bilincine varmasının önüne çeşitli ideolojik, politik ve teorik engeller dikildi ya da var olan böylesi engeller artırıldı ve pekiştirildi.

Faşizme karşı mücadele reformistler, modern revizyonistler ve çoğu küçük-burjuva demokrat örgüt tarafından Milliyetçi Hareket Partisi (MHP) ve onun sivil faşist çetelerine karşı mücadeleye indirildi. Böylece anti-faşist kitleler politik olarak yanıltıldılar. Faşizmin iktidarda olduğu ve faşizme karşı mücadelenin faşist diktatörlüğü yıkmaya perspektifi ile yürütülmesi gerektiği, bu mücadelenin faşizmden zarar gören en geniş halk kitlelerinin devrimci-demokratik halk cumhuriyeti uğruna yürütülen politik iktidar mücadelesi olduğu geniş işçi ve diğer emekçi kitlelerin dikkatinden kaçırıldı.

Olası bir askeri darbenin ordu içindeki MHP kliğinin MHP’yi tek başına iktidara getirecek bir darbe olacağı düşüncesi yaygındı. Faşizme karşı mücadele sorunu MHP’nin iktidara gelmesini engelleme sorunu olarak sunuldu. Böylesi bir yaklaşım kitlelerin zihninde hâlâ egemen olan

devletin ve ordunun tarafsız olduğu, “sınıflar üstü” olduğu yanılığısıyla, politik bilinç düzeyinin düşüklüğüyle birleşince, faşist ordudan, devletin bu temel kurumundan, hiyerarşik yapısını koruyarak gelecek bir darbeye karşı işçi sınıfı ve diğer halk kitleleri ideolojik ve politik olarak iyice silahsızlandırılmış oldular. Faşist cunta “sağa da sola da karşı olduğunu” söyleyerek geniş anti-faşist kitleleri tarafsızlaştırırken bundan geniş ölçüde yararlandı. Küçük-burjuvazinin askeri-faşist diktatörlüğün toplumsal desteğini oluşturmasında ve 1982 Anayasası referandumunda görüldüğü gibi, bu desteğin devam ediyor olmasında (bilinçli ya da bilinçsiz) bu yanılığının büyük bir rolü olduğu söz götürmez bir gerçektir. Bugün aynı tür hata faşist cuntayı devirmekle sınırlı politik stratejiler ve politik taktiklerde ifadesini buluyor. **(28 Ağustos 1985 tarihli not: 1983 Kasım seçimlerinden sonra askeri faşist diktatörlük yerini ordu güdümlü parlamenter maskeli faşist diktatörlüğe bıraktı. Buna rağmen rejimin hâlâ askeri faşist diktatörlük olduğu görüşü devrimci hareket içinde yaygındır. Yer alan politik değişiklikler görmezlikten geliniyor. Bir devlet biçiminin yerini diğer bir biçime devrim olmaksızın bırakmayacağı yanılığı bunda başrolü oynuyor olsa gerek.)** Politik oportünizm Türkiye devriminin ondan kurtulmak için çok çalışması gereken bir düşman olmaya devam ediyor. Revizyonizm, özellikle de Sovyet modern revizyonizmi, bu konuda oynaması gereken karşı-devrimci rolü oynuyor.

On birincisi, anti-emperyalist bilinç son yirmi yılda hızla yaygınlaşmış olmasına rağmen, anti-emperyalist mücadele (emperyalist sömürüye, emperyalistlerle yapılan ekonomik, politik, askeri, kültürel vb. anlaşmalara, emperyalizmin ulusal baskısına vb. karşı) de zayıftı. Halbuki, emperyalizme bağımlı ülkelerde emperyalist boyunduruğa ve sömürüye karşı mücadele devrimci mücadelenin başlıca ve mücadeleye hız katan bileşenlerinden biridir. Anti-emperyalist mücadelenin zayıflığı işçi sınıfının ve diğer halk kitlelerinin anti-emperyalist bilinç düzeyinin düşüklüğü ile sıkı sıkıya ilişkilidir. Her ikisinde de görülen zayıflık, anti-Leninist emperyalizm teorilerinin (örneğin, revizyonizmin emperyalizmin karakterin değiştiği şeklindeki teorisi) propaganda edilmeleriyle de yakından ilişkilidir. Bu propaganda etkisini özellikle emekçi kitlelerin ileri kesimleri ve devrimci aydınlar arasında gösterdi.

On ikincisi, emperyalizmin, en başta da Amerika Birleşik Devletleri (ABD) emperyalizminin, Türkiye ve Kuzey Kürdistan halkları özerindeki ulusal baskısına karşı güçlü bir karşı koyuş olmadığı gibi, Kürt ulusu ve ulusal azınlıklar üzerinde Türk egemen sınıflarının ulusal baskısına karşı da güçlü bir ulusal-devrimci hareket yoktu. Küçük-burjuva devrimci karakterli Kürt milliyetçisi örgütlerin Kürt ulusal hareketi üzerindeki etkileri, revizyonist, reformist ve diğer karşı-devrimci örgütlerin etkilerine oranla oldukça zayıftı. Kürt ulusal hareketi genel olarak şehirli demokratların hareketi olarak kaldı; ulusal harekete kitlesel karakterini verecek olan geniş köylü kitleleri harekete çekilebilmiş değildi.

On üçüncüsü, Kürt milliyetçisi bütün örgütler işçi sınıfını ve diğer emekçi kitleleri milliyetlere göre bölen propagandaları, ajitasyonları, eylemleri ve örgütlenme anlayışlarıyla Türk ve Kürt uluslarından ve ulusal azınlıklardan işçilerin ve diğer emekçilerin enternasyonalist birlik, dayanışma ve mücadelesine zarar verdiler. Bütün bunlar (yukarıdaki nedeni oluşturan unsurlarla birlikte), revizyonizmin, reformizmin ve küçük-burjuva demokrasinin bazı temsilcilerinin Kürt ulusal sorunu üzerine oportünist politikaları ile birleşince (reformistler Kürt ulusunun ulusal varlığını bile kabul etmiyorlardı), çeşitli milliyetlerden işçi sınıfı, diğer emekçi sınıf ve katmanlar

arasında sağlam bir karşılıklı güvenin doğmasını ve gelişmesini engelledi. Ama karşılıklı güven olmadan enternasyonalist dayanışma ve ortak mücadele olamaz.

On dördüncüsü, komünist hareketin ve devrimci-demokratik hareketin güçleri dağınıktı. Örgütlü güçlerini, sempatizanlarını, kitle ilişkilerini ve olanaklarını ortak eylemler içinde birleştirmeleri halinde büyük bir anti-faşist güç olabilecek devrimci örgütler (komünist örgütler dahil) arasında bunun için gerekli olan diyalog yoktu. Devrimin bu örgütlü politik güçleri, anti-emperyalist ve anti-faşist mücadelede güçlerini birleştiremediler, güçlü ortak kitle eylemleri örgütleyemediler. Devrimci örgütler politik olarak faal anti-faşist kitlelerin her günkü mücadelesine önderlik etmelerine karşın böyleydi. Bu durumun geniş anti-faşist kitlelerin eyleme çekilememiş olmasında önemli bir payı vardır. Gerek komünist hareket, gerekse devrimci-demokratik hareket kitlesel karaktere sahip olmalarına rağmen oynamaları gereken devrimci rolü oynayamadılar. (Devrimci Yol dışında hiçbir devrimci örgüt işçi sınıfı hareketi içinde bir eğilim olmayı başaramamıştı.)

On beşincisi, Türkiye'deki mücadeleye uluslararası destek yok denecek kadar zayıftı.

ÖRGÜTÜMÜZÜN YENİLGİSİNİN ÖZNEL ETKENLERİ

(Yazı merkez yayın organında yayımlanmak için hazırlandığından, Türkiye komünist hareketinin yalnızca Türkiye Komünist Partisi/Marksist-Leninist Hareketi (TKP/ML Hareketi)'nden oluştuğu resmi görüşüne bağlı kalındı. Bundan dolayı bu ara başlık altında genel olarak Türkiye komünist hareketinin değil, TKP/ML Hareketi'nin yenilgisi ele alındı. Buradaki görüşlerin genel olarak komünist hareket açısından da geçerli olduğu düşüncesindeyim.)

Komünist örgütümüzün yenilgisi nasıl somutlaşıyor?

- a) Örgütlerimiz, gerek düşmanın indirdiği darbeler, gerek geri çekilme taktiğine uygun olarak bilinçli-planlı geri çekiliş, gerekse küçük-burjuva yol arkadaşlarının örgütlerimizi (ve devrimci mücadeleyi) terk etmeleri nedeniyle son derece azaldı;
- b) Yakın çevremiz (ileri sempatizanlar) örgütümüzden uzaklaşmadı ama, ideolojik ve politik etkimiz varlığını sürdürüyor olsa bile, genel sempatizan ve kitle ilişkilerimiz koptu.

Yenilgimizin öznel nedenleri şunlardır:

Birincisi, kendimizi ve görevlerimizi tanımada çok ciddi eksikliklerimiz oldu. Partileşme sürecini ve komünist hareketin bu süreçteki görevlerini ise anlamadık. Kavranacak halkanın proletaryanın komünist partisinin kurulması olduğu görüşüne sahip olunmasına karşın pratik çalışmada buna uygun davranılmadı. Ajitasyon pratik çalışmasıyla işçi sınıfı hareketi ile birleşme ve propaganda pratik çalışmasıyla proletaryanın öncüsünü komünizme kazanma görevlerini yerine getirmeye çalışmak yerine geniş halk kitlelerini mücadeleye çekmeye yöneldik. Sonuçta da kitleler içinde kaybolup gittik. Darbeyi engellemek için de asıl olarak işçi sınıfı hareketi içinde politik ajitasyon görevi yerine getirilmeliydi. Bu, her şeyden önce, işçi sınıfının en devrimci sınıf

olmasından dolayı böyle olmalıydı. Ayrıca, güçlerimizin sınırlılığı geniş halk kitleleri içinde genel ajitasyon çalışması yapmak bakımından yeterli olmaktan uzaktı.

İkincisi, görevler alanına kuş bakışı bakmamamız ve partileşme sürecini kavrayamamamız nedeniyle işçi sınıfına, en başta sınıf bilinçli kesime politik parti olarak örgütlenmesi gerektiğini açıklamada ve sınıf bilinçli işçilerin esas dikkatini bu noktada toplama konusunda başarılı olamadık.

Üçüncüsü, işçi sınıfının tarihsel rolünü ve bu sınıf içinde çalışmanın yaşamsal önemini kavrayışta var olan ciddi düzeydeki zayıflık nedeniyle, çalışmamızı işçi sınıfı içinde, en başta da sanayi proletaryası içinde yoğunlaştıramadık.

Dördüncüsü, zaten sınırlı olan güçlerimizi en önemli sanayi ve ticaret merkezlerinde toplayamamak, işçi sınıfı hareketine sosyalist bilinçle müdahale edememek işçi sınıfı hareketi ile sağlam bağlar kurmamıza, proletaryanın öncüsünün en iyi, en bilinçli, en fedakâr, işçi sınıfı davasına en bağlı unsurlarından ve komünist devrimci aydınlardan oluşan güçlü ve istikrarlı örgütler kurmamıza engel oldu.

Beşincisi, en başta sendikalar olmak üzere, işçi sınıfının legal kitle örgütlerinde legal çalışmayla illegal çalışmayı birleştirmeye gereken önemi vermedik, gereken dikkati göstermedik. İşçi sınıfı hareketiyle sağlam ve kalıcı bağlar kuramamamızın en önemli nedeni bu oldu. Darbe sonrası, doğru olarak, geri çekilme taktiğini belirlememize rağmen (geri çekilme taktiğinin anlaşılmasında ciddi sağ hatalar yapıldı) legal çalışmayla illegal çalışmanın birleştirilmesi ile bu taktiğin ilişkisini anlamada ve uygulamada başarılı olamadık. Devrimci sendikal muhalefet örgütlenmesinin geride kaldığını söylüyorduk. Ancak şimdi işçilerin Türk-İş içinde örgütlenmeleri ve devrimci sendikal muhalefet örgütlenmesi politikalarını karar altına alıyor.

Altıncısı, 1978 Aralık'ında ilan edilen sıkıyönetimden önce, özellikle de sonra, karşı-devrimin tercihinin askeri faşist diktatörlük olduğunu sık sık yazmamıza, genel çizgileriyle ne yapmak gerektiği üzerinde durmamıza rağmen bu politik öngörünün gereklerini yerine getirmedik. Başka ülkelerin ve 12 Mart 1971 döneminin deneyleri ile örgüt kitlemizi, işçi sınıfını ve genel olarak devrimcileri eğitme konusunda dikkate değer bir çaba harcamadık. Gelişmenin yönünü doğru tespit etmek yetmez; eğitimden örgütlenmeye kadar bir dizi sorunda pratik önlemler almak gerekir. Bütün bunları darbeden hemen sonra yapmaya başladık; ön hazırlık eksikliğinin acısını çektik ve başarılı olamadık.

Yedincisi, gizli bir örgütü yönetme ve gizli çalışma sanatındaki ciddi deneyim eksikliği, amatörlük ve düşmanın gücünü küçümseyen anlayışlar örgütümüzün ağır kayıplar vermesine yol açtı. Örneğin, gerek 12 Eylül 1980 öncesi gerekse sonrası, ileri kadrolarımız dahil, kadrolarımızın birçoğu çok kaba diyebileceğimiz gizlilik hatalarından dolayı düşman tarafından ele geçirildiler.

Sekizincisi, 12 Eylül 1980 öncesi, politik mücadele taktikleri konusunda "sol" oportünizmden az da olsa etkilendik. Bu, belli oranda, dikkatimizi ve gücümüzü dağıtıcı etkide bulundu.

KÜÇÜK-BURJUVA DEMOKRASİSİNİN YENİLGİSİ ÜZERİNE

Küçük-burjuva demokrasinin yenilgisi yalnızca politik değil, ideolojiktir de. Sınıf mücadelesi ve devrim üzerine küçük-burjuva düşünceler, erken devrim hayalleri, şaşmaz ölçüt olan toplumsal pratik tarafından bir kez daha çürütüldü.

Küçük-burjuva demokrasinin politik hedeflerinin sınırlılığı ve buna bağlı olarak sağ ve özellikle "sol" oportünist mücadele taktikleri (sağcı bir politik strateji ama taktiklerde solcu ve maceracı), kitlelerin aktif bir şekilde politik mücadeleye çekilememesinin önemli nedenlerinden biriydi. Devrimci maceracılık ve "sol" oportünist taktikler geniş kitleleri seyirci durumda bırakırken, sağ oportünist ve reformist taktikler de kendiliğinden hareketin kuyruğunda ilerlemeyi öngörüyorlardı. Ne var ki, karşıt kutuplarda görünmelerine karşın, her ikisinde de ortak bir özellik vardı: kendiliğinden hareketi yüceltmek.

Küçük-burjuva demokrasinin devrimci kanadı darbe öncesi yaşanan devrimci yükselişi abarttı. Hatta bazı örgütler devrimci bir durum olduğunu iddia ettiler. Bu görüş, onların, bilincin madde (sınıf mücadelesi) üzerindeki aktif karşı etkisinin rolünü abartmalarına, sınıf mücadelesinin dışarıdan körüklenmesi, alevlendirilmesi şeklindeki küçük-burjuva, idealist düşüncelerine uygun düşüyordu ve onların çok daha fazla hata yapmalarına yol açtı. Onlar, proletaryayı ve halk kitlelerini harekete geçirenin derin ekonomik ve politik nedenler olduğunu, kitlelerin gerçek gereksinimleri olduğunu unuttular; isteklerini, düşüncelerini vb. nesnel toplumsal ve politik gerçeğin yerine geçirdiler. Kendi arzularını, düşüncelerini, eğilimlerini, planlarını kitlelerin arzuları, düşünceleri, eğilimleri ve planları gibi öne sürme çabası içindeydiler.

Marksist-Leninist sınıf mücadelesi öğretisini anlama yeteneğine sahip olmayan devrimci küçük-burjuva demokrasisi, 12 Eylül sonrası geri çekilmeyi oportünizm sandı. Devrimci ruhun maceracı eylemlerle ya da içi boş "solcu" sloganlarla korunabileceğini sandı; geri çekilmesini bilemedi, geri çekilmenin de politika biliminin bir gereği olduğunu anlamadı. Devrimci dalganın yükselişinin yerini devrimci dalganın düşüşüne bıraktığı politik koşullarda Almanca konuşmak gerektiği halde, bazı örgütler, konuştular demeyeceğiz, Fransızca konuşmaya çalıştılar ve tabii nesnel koşullar konuşmalarına izin vermedi. Bazıları ise "solcu" laflar, sloganlar üretmekle hamasi nutuklar atmakla yetindiler. Tıpkı 12 Eylül 1980 öncesi gibi kendi düşüncelerini, arzularına vb. kitlelerin arzuları, düşünceleri vb. gibi göstermeye çalıştılar; taktiklerini nesnel sınıf güçleri ilişkisi üzerine değil, devrimci duygu üzerine kurdular.

Diğer şeylerin yanı sıra bütün bunlar örgütlenme ve çalışma tarzındaki yasallık aramanın etkileri, hatta bazılarının (örneğin, Devrimci-Yol) örgütlenme ve çalışma tarzındaki 'gevşek' örgütlenme ve 'aşırı' açık çalışma hastalığı ile birleşince yenilgi daha da ağır oldu. Bazı örgütlerin birkaç ay gibi kısa bir sürede çökertilmeleri başka türlü nasıl olanaklı olurdu ki?

SINIF MÜCADELESİNİN BİR CEPHESİ: SİLAHLI ÖZ-SAVUNMA

"...Sivil faşist çetelerle ve devletin 'güvenlik' güçleriyle halk ve devrimciler arasındaki çatışmalar ülkemizdeki devrimci mücadelenin önemli bir ögesi idi. Revizyonistlerin ve liberal burjuvaların,

hâkim sınıflarla ağız birliği ederek 'terör' diye lanetledikleri silahlı eylemler birçok durumda gençliğin ve halk kitlelerinin meşru korunma araçlarından başka bir şey değildi: Küçük burjuva devrimci grupların maceracı çizgisinin (küçük-burjuva grupların bazılarının çizgisi maceracıydı, hepsinin değil – benim notum) izlerini önemli ölçüde taşıyan bu eylemler devrimle karşı-devrim arasındaki çatışmanın giderek şiddetlendiğini gösteriyorlardı" ("12 Eylül'ün Birinci Yılı..." broşürü)

Evet, anti-faşist mücadelenin bir cephesi de devlet güçlerine (polis, jandarma ve ordu birlikleri) ve özellikle sivil faşist çetelere karşı genel olarak öz-savunma amacı güden ve çoğu kez gerilla eylemleri olarak ortaya çıkan silahlı mücadeledir. 12 Eylül 1980 öncesinin Türkiye'sinde kitle mücadelesinin genel silahlı mücadele aşamasına yükselmediği tartışılmayacak denli açık bir olgu. Devrimle karşı-devrim arasındaki politik mücadele kitlesel ve genel silahlı mücadele biçimini, bir başka deyişle iç savaş biçimi almaktan uzaktı. Küçük-burjuva maceracılığı ile gözleri kamaşmamış (ya da kararmamış) herkesin, her örgütün rahatlıkla görebileceği bir olgu bu.

Türkiye devrimi politik sağ oportünizmden olduğu gibi, politik "sol" oportünizmden de, maceracılıktan da çok çaktı. Politik maceracılık kitlelerin bilinçlenmesini, devrimin kendi öz girişkenliklerinin eseri olacağını anlamalarını ve onu elde etmenin yolu olan politik eyleme çekilmelerinin önünde aşılması gereken önemli engellerden biri olageldi. Son 15 yılın tarihi bunun en yadsınamaz kanıtıdır. Ama buradan çıkarılması gereken sonuç, bireysel terörizmi ilke olarak reddederken, asla genel olarak devrimci terörü ve uygulanmasının bir biçimi olan gerilla eylemini mahkûm etmek olamaz. Türkiye devrimi kitlesel silahlı mücadele aşamasına yükselmiş değildi; bunu yinelemek yetmez, ortada materyalist olarak değerlendirilmesi ve dersler çıkarılması gereken, şunun ya da bunun iradesinden bağımsız, objektif bir gerçek var: resmi ve sivil faşist güçlerle kitlesel silahlı çatışmaların yanı sıra, küçük grupların (gerilla grupları) yaygın silahlı eylemleri. Bu eylemleri göklere çıkarmak, onlara bilimsel olmayan övgülerde bulunmak ve onları amaç haline getirmek ne denli yanlışsa, onları küçük-burjuva maceracılığının suni olarak yarattığı bir fenomen olarak değerlendirmek de o denli yanlıştır. Reformistler ve modern revizyonistler karşı-devrimci terörle devrimci terör arasındaki derin nitelik farklılığın üstünü örterek genel olarak terörü kınarlar; onun, sınıf mücadelesine bir avuç insan tarafından (ya da oyununa geldiğini iddia ettikleri karşı-devrim tarafından) suni olarak sokulduğunu iddia ederler. Burjuva liberal vaazlardır bunlar. Gerilla savaşı (ne denli dar ve kitlesel karakteri ne denli zayıf olursa olsun) sınıf mücadelesinin aldığı biçimlerden biridir, sınıf mücadelesinin diyalektiği tarafından ortaya çıkarılmış bir fenomendir. 12 Eylül öncesi Türkiye'sinde ana amacı sivil faşist çetelere karşı öz-savunma olan bir fenomen.

Gerilla eylemlerinde eleştirilecek yan devrimci programa, proletaryanın gerçek uzun süreli amaçlarına tabi kılınmaması ve birçok durumda devrimci örgütlerin inisiyatif ve denetimini aşan başıbozuk eylemlere dönüşmesiydi. Bütün bunlar, her şeyden önce, bu eylemlerin komünist bir partinin denetimi altında olmamalarının sonuçlarıdır. Onlar, "sosyalizmin örgütleyici ve aydınlatıcı etkisiyle soylulaştırılmış" değillerdi (Lenin).

Her ne kadar Türkiye devrimi silahlı mücadele aşamasına yükselmemiş olsa da, bu durum, 12 Eylül öncesinde, özellikle 1978 Aralık'ında ilan edilen sıkıyönetimden darbeye kadar geçen

sürede, ufak çaplı bir 'iç savaşın' (isterseniz 'iç savaş benzeri bir durum' deyiniz) yaşandığı nesnel gerçeğinin görülmesini engellememeli. Hem politik hem askeri güç ilişkilerinin karşı-devrimin lehine ağır bastığı koşullarda süren ufak çaplı bir iç savaş (Bu devrimle karşı-devrimi kitlesele olarak karşı karşıya getiren bir silahlı mücadele değildi; bundan dolayı "ufak çaplı bir iç savaş" tanımlamasını kullanıyorum) hem kitlelerin hem devrimci örgütlerin deneyim kazanmalarında azımsanmayacak bir rol oynadı. "Başbakan Bülent Ulusu'nun 15 Ağustos 1981'de yaptığı basın toplantısında açıkladığına göre, 26 Aralık 1978'den 12 Eylül 1980'e dek geçen 21 aylık dönemde sıkıyönetim bölgelerinde 9085 silahlı saldırı olayı olmuş, bu olaylarda 3710 kişi ölmüş, 10417 kişi yaralanmıştı...." (adı geçen broşür) Bu dönemde kitleler "silahlanma arzusuyla silahlanmak"la kalmadılar, darbe sonrası yakalanan ya de teslim edilen silah sayısının da gösterdiği gibi, fiilen büyük boyutlara varan bir şekilde silahlandılar da.

Burada eklemek gerekir ki, Türkiye, ilk kez olarak, az sayıda da olsa barikat savaşlarına da sahne oldu. Barikat savaşları, silahlı mücadelenin önceden görülmemiş ölçüde kitle karakteri kazanmaya başladığını da gösterdiler.

Askeri örgütlenme, eğitim ve teçhizat (silah vb.) edinme hatalı değildi. Hataydı diyeni en sert biçimde eleştirmek ve teşhir etmek gerekir. Hatalı ve eksik olan devrimci çalışmanın bu cephesinin bilinçli-planlı bir şekilde ele alınmamış, hazırlanmamış olmasıydı. Savunma müfrezelerinin kurulmasının faşizme karşı mücadelede önemli bir görev olduğunun teorik olarak kavranıp buna uygun davranılmamasıdır eleştirilmesi gereken.

Askeri örgütlenme ve silahlı mücadele, politik örgütlenme ve genel politik mücadeleye (silahlı mücadele politik mücadelenin en üst biçimidir) tabi kılınmalıdır. Bu, en azından biz komünistler için, tartışılmaz bir doğru; ama bu doğrudan hareketle zamanın askeri örgütlenme vb. için henüz erken olduğu yanlış sonucunu çıkarmak politik miyopluktur. Kitleler ve devrimci militanlar savaşmayı, savunmayı, savunmadan saldırıya geçmeyi ve tersini nasıl öğrenecekler? Savaşmayı öğrenme ve askeri örgütlenme de basitten karmaşığa, aşağıdan yukarıya doğru gelişen diyalektik bir süreçtir.

Örgütümüz, 1978 Aralık'ında ilan edilen sıkıyönetimden sonra, gerek devletin silahlı güçlerinden gerek sivil faşist hareketten gelecek saldırıların yoğunlaşacağına dikkat çekerek silahlanmanın ve saldırılara silahla karşı koymanın gereği üzerinde ısrarla durdu. Doğru muydu bu? Kesinlikle evet. Kitleleri silahlı ayaklanmaya çağırılmıyorduk; böyle bir çağrı, sözcüğün tam anlamıyla zamansız ve yankı bulmayan zavallı bir çağrı olurdu. Ne yapıyorduk? Kitleleri silahlanmaya çağırıyor, bunun için onlara yol gösteriyor, kendi öz güçlerine dayanmaları için onları teşvik ediyor ve silah temini için elimizden geleni yapıyorduk. Bu konuda esas çabamız, Lenin'in dediği gibi, kitleleri "silahlanma arzusuyla silahlandırmak" idi. Silahlanma, askeri eğitim ve saldırılara karşı (taktik saldırıları da içeren) silahlı savunma savunmanın pasif değil, aktif olmasının unsurlarından biriydi. Özellikle faşist cinayet çeteleri grevlere, toplantılara, gösterilere, mahallere, okullara vb. yerlere saldırırken ne yapılmalıydı? Propaganda, politik ajitasyon ve politik teşhirlerle, toplantılar ve gösterilerle mi yetinilmeliydi? Böyle bir soruya, olsa olsa, sınıf mücadeleleri tarihinden en ufak bir ders almamış politik avanaklar, sınıf mücadelesi öğretisini bilinçli olarak

tahrif eden revizyonistler ve "terörün" müzmin muhalifleri olumlu yanıt verebilirler. Savaşman gerekiyorsa savaşacaksın ve unutmayacaksın: savaşma sanatı asıl olarak savaşarak öğrenilir.

Buraya bir nokta koyalım. Eğer bu doğrudan, Türkiye'nin şiddet kullanmayı devrimci olmanın ölçütü olarak almanın yaygın olduğu bir ülke olduğu da hesaba katılarak, şiddetin politikanın hizmetinde, onun gerçekleşmesinin bir aracı olduğu doğrusunun reddedilmesi ya da zayıflatılması şeklinde bir sonuç çıkarılırsa, askeri eylemler devrimci ruhun ifadesini bulduğu başlı başına bir amaç haline getirilirse politik bakış açısı kaybedilir, askeri bakış açısı yönünde sapılır. Yanı sıra, faşizme karşı mücadele sivil faşist harekete karşı mücadeleyle sınırlanır ve faşist çetelerle düşmanın istediği yer ve zamanda savaşa tutuşulursa, emperyalist burjuvazi (Türkiye halkının baş emperyalist düşmanı ABD emperyalizmidir) ve devlet âdeta unutulursa karşı-devrimin oyununa gelinir; karşı-devrimci taktikler devrimci taktiklerle boşa çıkarılamaz. Ne yazık ki, küçük-burjuva devrimci örgütlerin çoğu bu yanılgıya düştü, oyuna geldi. ABD emperyalizmi ve egemen sınıfların faşist kesimleri, toplumda korku psikolojisinin egemen olduğu bir ortam yaratmak, toplumsal muhalefeti (özellikle devrimci muhalefeti) sindirmek ve küçük-burjuvazinin teröre karşı desteğini sağlamak ve pekiştirmek için MHP'li faşist çeteleri kullandılar ve devrimci örgütlerin faşist çetelerle çatışmaları, daha doğru bir deyişle, çatışmak zorunda kalmaları taktiğini başarılı bir şekilde uyguladılar. İdeolojik ve politik etkileme aygıtlarının devasa gücünü geniş halk kitlelerinin devrimci terör ile karşı-devrimci terör (faşist terör) arasındaki derin nitelik farklılığını ayırt etmelerini engellemek için harekete geçirdiler. Bu karşı-devrimci faaliyet, kitlelerde, özellikle küçük burjuva kitlelerinde, can ve mal korkusuyla "ne olursa olsun terör bir an önce sona ersin", düşüncesini besledi, geliştirdi. Askeri faşist diktatörlüğün ve onun başı faşist cuntanın bu korku psikozundan ne denli ustalıkla yararlandığı geçen 2,5 yılın deneyleriyle ortada. Tozun dumana karıştığı bir ortamın yaratılmış olması, asıl dikkat çekmesi gereken şeyin, en büyük terörist olan devlet ve onun faşist diktatörlük biçimine karşı politik mücadelenin geniş kitleler söz konusu olduğunda gereken dikkati görmemesinde son derece önemli bir rol oynadı.

BAZI POLİTİK HATALARIMIZ

Bugüne değin yenilenin devrim olmadığını düşünüyorduk. "İLERİ ÇIKARKEN" başlıklı yazıda (İLERİ Sayı 1) şöyle diyorduk (İleri'nin birinci sayısının politik sorumluluğu R. Tanyeri ve Y. Yurtsuz'a aittir): "... 12 Eylül öncesi devrimci hareketin durumu ve 12 Eylül sonrası gelişmeleri göz önüne aldığımızda gerçekten Türkiye'de yenilgiye uğrayan kitleler adına, kitlelerden kopuk devrimci akımların ve onların yanlış teori ve taktikleri, bütün sağ ve sol oportünist düşünceler oldu. Devrimci hareket 'günah'larının cezasını çekti. "

Bu tespitimizi tarihsel bir örnekle desteklemek için, Marks'ın 1848-1849 Fransız devrimine ilişkin değerlendirmesine atıfta bulunduk; orada, tarihsel bir paralellik çizerek, tarihsel bir dayanak aradık. Marks şöyle diyordu:

"Devrim tarihinin 1848'den 1849'a kadar bütün önemli fasılları, birkaçı dışında, hep aynı başlığı taşır: **Devrimin yenilgisi!**

"Bu yenilgilerde alt olan devrim değildi. Devrim öncesi geleneksel eklentiler, henüz keskin sınıf çatışmaları noktasına varmamış sosyal ilişkilerin sonuçları -kişiler, hayaller, kavramlar, tasarılar yenik düştü. Devrim partisi Şubat devriminden önce bunlardan kurtulamamıştı ve bunlardan **Şubat zaferi** ile değil, ancak bir dizi **yenilgi** ile kurtulabilirdi.

"Tek kelimeyle: Devrim ilk baştaki yarı trajik, yarı komik başarılarıyla değil, tersine, güçlü ve birleşik bir karşı-devrim yaratarak, kendine bir hasım yaratarak ilerledi, ileri atıldı; kıyam partisi ancak böyle bir hasımla giriştiği kavgada olgunlaşarak gerçekten devrimci bir parti olabildi." (Fransa'da Sınıf Mücadeleleri)

Tek kelimeyle anlatacak olursak Marks'ın burada ne anlattığını anlamamıştık. (Bu satırların yazarı Marks'ın böyle yorumlanmasına baştan beri karşı çıkmıştır.) Marks, Fransa'da Sınıf Mücadeleleri üzerine yazdığı makalelerde 1848 Haziran devriminin yenilgisinin nedenlerinin diyalektik materyalist tahlilini yapar ve bunlardan çok önemli tarihsel dersler çıkarır. Paris proletaryası, 1848 Haziran'ında, burjuvazi tarafından zorlandığı zamansız bir ayaklanmaya girişti ve ağır bir yenilgiye uğradı; zafer Fransız burjuvazisinin oldu. Marks, "Devrim öldü! Yaşasın devrim!", diye yazıyordu.

Marks'ın yenilen devrim olmadı, şeklindeki sözleri nasıl yorumlanmalı? Öncelikle vurgulamalıyız ki, Haziran devrimi politik ve askeri olarak yenildi. Marks devrimin yenilip yenilmediğini tartışmıyor bile. Bu o kadar açık ki. Marks'ın tartıştığı, proletarya ile burjuvazi arasındaki uzlaşmaz sınıf karşıtlıklarının proletaryanın politik egemenliğini kurmasına olanak sağlayacak kadar gelişmemiş olması nedeniyle, işçi sınıfının bağımsız sınıf çıkarlarının üstünün bütün ulusun (özünde burjuvazinin) çıkarları ile örtülmüş olması; yanı sıra, kapitalizmin az gelişmişliğinin yol açtığı teorilerin olgunluktan uzak oluşu nedeniyle proletarya ile burjuvazi arasında çıkar birliği olduğu düşüncesinin, küçük-burjuva ütöpik sosyalist düşüncelerin, önyargıların vb. yenilmiş olmasıdır. Bir musibet bin nasihatten evlâdır, halk deyişine uygun olarak, "kıyam partisinin" (proletaryanın) bütün bunlardan Haziran devriminin yenilgisi ve onu izleyen yenilgilerle kurtulmuş olduğunu tartışıyor. Fransız proletaryasına gerçek tarih dersi verenin Şubat zaferi (1830'da kurulan ve finans aristokrasisini temsil eden Temmuz Monarşisinin yıkılması ve cumhuriyetin kurulması) değil, devrimin yenilgisi olduğunu tartışıyor.

Biz ne yaptık? Marks'ın ne anlattığını anlamadan, Türkiye'de sınıf mücadelesine devrimci diyalektiği uygulamadan "yenilen devrim olmadı" sonucuna vardık. Peki kim ya da kimler yenilmişti bize göre? Teori ve taktikleriyle küçük-burjuva devrimci demokrasi. Pek kaba bir tarihsel paralellik çiziyorduk. İşçi sınıfı hareketinin yenilmiş olduğu çıplak gerçeği gözümüzden kaçıyordu âdeta. Marks'ı yanlış yorumlamamızın yanı sıra, bu yanlış yorumun gereğini de yerine getirmiyorduk. Türkiye proletaryası hangi hayallerden, kavramlardan, tasarımlardan, kişilerden vb. kurtulmuştu. Bunlara yanıt verilmiyordu çünkü verilecek yanıt yoktu.

Bir yandan "yenilen devrim olmadı", diye yazarken diğer yandan karşı-devrimin devrimi bastırmaya, boğmaya çalıştığını yazıyorduk. Örneğin, sözü edilen başyazıdan bir yıl önce yayınladığımız "Siyasi Durum, 12 Eylül Darbesi ve Marksist-Leninist Taktik" başlıklı broşürde şöyle yazıyorduk: "...Dur deme ve **devrime** (vurgu bana ait) hışımla saldırma görevi orduya

verilmişti." Yine aynı broşürde, 12 Eylül sonrası devrimci yükselişin bastırıldığını, kitle örgütlerinin dağıtıldığını vb. söz konusu ediyor ve "Bunlar **devrime** (vurgu bana ait) indirilmiş önemli darbelerdi" diye yazıyorduk. Karşı-devrimin henüz zafer kazanmadığı tespitini de yapıyorduk. (Bu tespite de karşı çıktım.) Daha sonra karşı-devrimin geçici bir zafer kazandığını tespit ettik. Karşı-devrim geçici bir zaferi neye karşı kazanmıştı? Ortada bir zafer kazanan olduğuna göre bir de yenilen olmalıydı. Yenilen devrimci örgütler ve onların sağ ve "sol" oportünist düşünceleri, taktikleri vb. oldu, yanıtı sınırlı ve yetersizdi, soruna açıklık getirmiyordu. Ne var ki, Marksist-Leninist politika bilimini anlama ve uygulamadaki ciddi eksikliklerimiz ve deneyim düzeyimizin düşüklüğü, tarihsel örnekleri tarihsel koşulları (somut koşulları) içinde tahlil edememekle birleşince, yenilenin yalnızca küçük-burjuva sosyalizmi değil, devrim olduğu sonucuna gitmemizi engelledi.

Devrimin yenilmiş olduğunu tespitte geç kalmış olmanın yanı sıra, örgütümüzün de politik bir yenilgi aldığını tespitte de geç kaldık. Devrimci örgütlerin toplamı anlamında devrimci hareketin ve kitle mücadelesinin yenildiğini düşünüyor ve yazıyorduk ama örgütümüzün yenilmediğini düşünüyorduk. Daha doğrusu, yenilgi alıp almadığımız sorusunu bile ciddi bir şekilde sorup yanıt aramıyorduk çünkü, yediğimiz onca ağır darbeye rağmen, örgütün ve çalışmanın sürekliliği korunuyordu. Bu nesnel gerçek kendimize yukarıdaki gibi bir soruyu ciddi bir şekilde sormamızı engelleyen başlıca nedenlerden biriydi ama asıl neden değildi. Asıl neden Marksist-Leninist politika bilimini anlama ve uygulamadaki ciddi eksikliklerimiz ve deneyim azlığımızdır.

Ama işin bir başka yönü daha vardır ki üzerinde durmadan geçmek olmaz. Örgütümüzün yenilmediğini (politik bir yenilgidir bizimki, ideolojik değil) düşünür ve buna politikalarımızın doğruluğunu, örgütün ve çalışmanın sürekliliğini gerekçe olarak gösterirken, diğer bazı örgütlerin de (örneğin, komünist Türkiye Devrimci Komünist Partisi [TDKP] ve Türkiye İhtilalci Komünistler Birliği [TİKB]) benzer durumda olduğu nesnel gerçeğini doğru olarak değerlendiremiyorduk. Bu örgütlerin yenildiklerini düşünüyorduk. (Bu tespiti yaparken hem gerçek görüşümüz hem resmi görüşümüz tek komünist örgütün TKP/ML Hareketi olduğuydu.) Bizi bu düşünceye götüren belirleyici neden neydi? Bu, o örgütlerin "sol" oportünist taktik çizgilere sahip olduklarını düşünmemizdi. Yani, açık seçik olmasa da, şöyle düşünüyorduk: doğru bir teori, strateji ve taktik çizgi varsa yenilgi alınmaz. Politika bilimini anlamadaki ciddi eksikliklerimizden biri buydu işte: doğru politikan varsa yenilmezsin. Sübjektif etkenin sınıf mücadelesinde oynadığı rolü abartan, objektif gerçekliğin, sınıf güçleri ilişkisinin materyalist tahlilini göz ardı eden bir tezdır bu.

Bir parti ya da örgüt doğru politikalara sahip olabilir ama devrimle karşı-devrim arasındaki güç ilişkisinin karşı-devrim lehine olması nedeniyle yenilebilir. Dünya devrimler tarihinde bu duruma uyan birçok örnek vardır. Ayrıca, hangi tarihsel örnek vardır ki devrim yenilgiye uğramış ama devrimci politik partiler örgütler vb. yenilmemiştir? Komünist bir parti ya da parti-öncesi politik bir örgüt işçi sınıfının kapitalist burjuvaziye karşı sınıf mücadelesinin dışında, onun üzerinde yer alan bir örgüt müdür ki? Başlı başına bir güç müdür ki? Kuşkusuz ki, hayır. Devrim, devrimci sınıfların yanı sıra, devrimci partileri de içerir. Devrimci partiler, bu arada komünist parti ya da örgüt, devrimci kitlelere dayanır; onların varlık nedenidir devrimci kitleler. 12 Eylül 1980 öncesi Türkiye ve Kuzey Kürdistan'da da durum buydu. Devrimci bir sınıf yoksa devrimci teori de olmaz,

devrimci örgüt de. O halde, devrim geçici bir yenilgi almışsa devrimci örgütler de yenilmiş demektir. Kitlelerle şu ya da bu ölçüde bağı olmayan, kitle içinde propaganda, ajitasyon ve örgütlenme çalışması yapmayan devrimci bir örgüt, hele komünist bir örgüt, düşünülebilir mi? Kitlelerin ekonomik ve politik mücadelesi bastırıldıktan, mücadele araçları ellerinden alındıktan yani politik olarak yenildikten sonra kitle içinde devrimci çalışma yapan ama yenilmeyen bir devrimci örgüt -bu güçlü bir komünist partisi olsa da- düşünülebilir mi? Sınıf mücadelesine, devrimci sınıflarla devrimci örgütler arasındaki ilişki sorununa diyalektik yaklaşım terk edilmedikçe olumlu yanıt verilecek sorular değildir bunlar.

Dünya devrim tarihinden çok iyi bilinen bir örneği ele alalım. 1905-1907 Rus burjuva-demokratik devrimi çeşitli objektif ve sübjektif nedenlerden dolayı yenilmişti. Devrimle karşı-devrim arasındaki kapışmayı karşı-devrim kazanmış, tüm toplumsal muhalefet ve devrimci partiler ezilmişti. Peki, örgütümüzle kıyas kabul etmeyecek kadar teorik, politik ve örgütsel olarak olgun, deneyimli ve güçlü Rusya Sosyal Demokrat İşçi Partisi (RSDİP) yenilmemiş miydi? Yenilmişti, o halde RSDİP'in, daha doğrusu RSDİP'in devrimci kanadı olan ve devrimde aktif öncü bir rol oynayan Bolşeviklerin taktikleri mi yanlıştı? Hayır. Yenilginin nedenlerini şu kısa cümlede özetleyebiliriz: devrim karşı-devrimi yenebilecek denli birleşik, örgütlü ve güçlü değildi.

(1) 28 Ağustos 1985 tarihli not:

Bu yazı, TKP/ML Hareketi'nin Merkez Yayın Organı İLERİ'de yayımlanmak üzere, yanılmıyorsam 1983 Şubatı'nda, bir tartışma taslağı olarak yazıldı. Ne var ki, sözde Merkez Komitesi'nin yenilgi sorununu değerlendirme işini ertelemesinden dolayı, Merkez Komitesi'nde tartışılmadı. Daha sonra devrimci kamuoyunun bildiği olaylar yaşandığından öylece kaldı. Faşist askeri darbenin 5. yıldönümü nedeniyle, 1983 baharında yaptığım bazı düzeltmeleri ekleyerek ve görüşlerime uygun bazı değişiklikler yaparak, yayımlıyorum. 1975-1980 döneminin (genel olarak Türkiye ve Kuzey Kürdistan devrim tarihinin) kapsamlı olarak irdelenmesi bir görev olarak duruyor. Bu yazı, benim açımdan, bir başlangıç olmanın dışında bir iddia taşımıyor.

Yenilgiden dersler çıkarmak yazının amaçlarından biri değildi. Her ne kadar yenilginin dersleri başlı başına ve bir ara başlık altında ele alınmamış olsa da, görüldüğü gibi, yazı derslerle doludur. Yazının devrimci bir bakış açısıyla değerlendirme yapmak isteyen komünistlere ve devrimci-demokratlara yararlı olması dileğiyle.